

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 472/2021-35

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Duditša a zo sudcov Libora Duľu (sudca spravodajca) a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky obchodnej spoločnosti **SAGAKO TECHNOLOGIES s. r. o.**, Cukrovarská 26, Trebišov, IČO 45 877 718, zastúpenej obchodnou spoločnosťou Brázdil & Brázdilová advokátska kancelária s. r. o., Trhová 1, Zvolen, IČO 50 492 934, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Jozef Brázdil, proti uzneseniu Okresného súdu Banská Bystrica č. k. 65 Ek 2430/2019 z 22. februára 2021 takto

r o z h o d o l :

1. Uznesením Okresného súdu Banská Bystrica č. k. 65 Ek 2430/2019 z 22. februára 2021 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj jej právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Uznesenie Okresného súdu Banská Bystrica č. k. 65 Ek 2430/2019 z 22. februára 2021 **z r u š u j e a v e c m u v r a c i a** na ďalšie konanie.
3. Okresný súd Banská Bystrica **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľke trovy konania v sume **691,40 eur** a zaplatiť ich jej právnomu zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 26. apríla 2021 domáha vyslovenia porušenia čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresného súdu Banská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) č. k. 65 Ek 2430/2019

z 22. februára 2021. Ďalej žiada, aby bolo uznesenie okresného súdu zrušené a vec mu bola vrátená na ďalšie konanie. Napokon sa domáha náhrady trov právneho zastúpenia v sume 460,90 eur na účet právneho zástupcu do jedného mesiaca od právoplatnosti nálezu.

2. Z ústavnej sťažnosti, napadnutého uznesenia a ďalších príloh ústavnej sťažnosti vyplýva, že veriteľka [REDAKOVANÉ] (ďalej len „veriteľka“) 23. decembra 2014 uzatvorila s dlžníkom [REDAKOVANÉ] (ďalej len „dlžník“) a ručiteľkou [REDAKOVANÉ] (ďalej len „zúčastnená osoba“) zmluvu o pôžičke, ktorá (okrem iného) obsahovala aj záväzok zúčastnenej osoby uhradiť dlh, ak ho neuhradí dlžník. Veriteľka poskytla dlžníkovi pôžičku vo výške istiny 150 000 eur, pričom táto mala byť vrátená do 23. decembra 2016 pri úrokovej sadzbe 5 % ročne. Podpisy dlžníka aj veriteľky na zmluve boli úradne osvedčené. Neskôr došlo k podpísaniu dvoch dodatkov zmluvy, ktorými došlo k zmene splatnosti pôžičky, pričom do sumy 40 000 eur dlžník dlh uhradil a neuhradený zostal dlh vo výške 110 000 eur s príslušenstvom.

3. Notárskou zápisnicou č. k. N 17/2015, NZ 1705/2015, NCR1s 1763/2015 z 21. januára 2015 spísanou na Notárskom úrade [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], dlžník uznal svoj záväzok vyplývajúci zo zmluvy o pôžičke, teda záväzok zaplatiť veriteľke sumu 150 000 eur s príslušenstvom do dňa konečnej splatnosti 23. decembra 2016 v plnom rozsahu, čo sa týka základu, dôvodu aj výšky. Dlžník ďalej vyhlásil, že súhlasí s tým, že v prípade nesplnenia jeho záväzku (t. j. v prípade nezaplatenia pôžičky alebo jej časti spolu s príslušenstvom do dňa konečnej splatnosti alebo ku dňu stanovenému v oznámení veriteľky doručenom dlžníkovi alebo v prípade nezaplatenia pohľadávky v lehote uvedenej vo výzve veriteľky na jej úhradu) je notárska zápisnica vykonateľným exekučným titulom podľa § 41 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „Exekučný poriadok“), a to na celý majetok dlžníka, ktorý s exekúciou vedenou v zmysle Exekučného poriadku na základe tejto notárskej zápisnice ako vykonateľného exekučného titulu súhlasí. Zúčastnená osoba vyhlásila, že sa stáva ručiteľkou dlžníka a že do výšky výnosu z predaja nehnuteľností pri zhodnotení alebo vydražení nehnuteľností na liste vlastníctva č. [REDAKOVANÉ] k. ú. [REDAKOVANÉ] založených v prospech veriteľky uspokojí splatný záväzok dlžníka vyplývajúci zo zmluvy o pôžičke v prípade, že tento záväzok nesplní dlžník v lehote stanovenej veriteľkou vo výzve, že sa domáha splnenia záväzku od zúčastnenej osoby, keďže dlžník nesplnil svoj splatný záväzok v primeranej dobe po tom, čo ho veriteľka na to písomne vyzvala, alebo že toto vyzvanie nie je potrebné, lebo ho veriteľka nemôže uskutočniť, alebo ak je nepochybné, že dlžník svoj záväzok nesplní. Zúčastnená osoba súčasne vyhlasuje, že záväzok dlžníka, za ktorého splnenie prevzala ručiteľský záväzok, je povinnosť dlžníka zaplatiť veriteľke pôžičku s príslušenstvom v rozsahu a za podmienok uvedených pre dlžníka a zúčastnenú osobu v tejto notárskej zápisnici. Napokon zúčastnená osoba vyhlásila, že v prípade nezaplatenia pohľadávky dlžníkom v lehote stanovenej veriteľkou vo výzve doručenej zúčastnenej osobe, že sa domáha splnenia záväzku od zúčastnenej osoby, pretože dlžník nesplnil svoj splatný záväzok v primeranej dobe po tom, čo ho veriteľka na to písomne vyzvala, alebo že toto vyzvanie nie je potrebné, lebo ho veriteľka nemôže uskutočniť, alebo je nepochybné, že dlžník svoj záväzok nesplní, súhlasí s tým, aby táto notárska zápisnica bola vykonateľným exekučným titulom podľa § 41 ods. 2 Exekučného poriadku a súhlasí s exekúciou vedenou v zmysle Exekučného poriadku na základe tejto notárskej zápisnice ako vykonateľného exekučného titulu. Na záver (v bode 7) sa *inter alia* konštatuje, že notárska zápisnica obsahuje

právny záväzok, v ktorom je presne vyznačená doba plnenia, teda záväzok osôb povinných zaplatiť nesplatenú časť pôžičky spolu s príslušenstvom do dňa konečnej splatnosti pôžičky – do 23. decembra 2016, alebo povinnosť zaplatiť pohľadávku ku dňu stanovenému vo výzve na zaplatenie doručenej dlžníkovi a zúčastnenej osobe.

4. Veriteľka 3. apríla 2017 svoju pohľadávku postúpila obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ]. Ďalšou zmluvou o postúpení pohľadávky z 19. februára 2018 prešla pohľadávka napokon na sťažovateľku, ktorá sa tak stala aktuálnou veriteľkou dlžníka a zúčastnenej osoby. Toto postúpenie pohľadávky bolo zúčastnenej osobe písomne oznámené listom obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ] z 1. augusta 2019.

5. Sťažovateľka listom z 8. júla 2019 vyzvala zúčastnenú osobu na zaplatenie dlžnej sumy, ktorú dlžník neuhradil.

6. Na majetok dlžníka bol v apríli 2019 vyhlásený konkurz, ktorý bol neskôr zastavený pre nedostatok majetku dlžníka ako úpadcu. Bolo teda zrejmé, že dlžník dlh neuhradí a nastúpila zodpovednosť zúčastnenej osoby, ktorá listom z 25. júla 2019 sťažovateľke oznámila, že výzva sťažovateľky na úhradu dlhu vo výške 110 000 eur s príslušenstvom jej bola doručená 23. júla 2019.

7. Zúčastnená osoba dlh nespĺnila.

8. Na základe návrhu sťažovateľky podaného prostredníctvom súdneho exekútora začalo 17. decembra 2019 exekučné konanie proti zúčastnenej osobe.

9. Uznesením okresného súdu (vyššieho súdneho úradníka) č. k. 65 Ek 2430/2019 z 11. septembra 2020 bol návrh zúčastnenej osoby ako povinnej na zastavenie exekúcie v zmysle § 611 ods. 3 Exekučného poriadku zamietnutý.

10. Uznesením okresného súdu (sudcu) č. k. 65 Ek 2430/2019 z 22. februára 2021 bolo uznesenie okresného súdu (vyššieho súdneho úradníka) z 11. septembra 2020 zmenené tak, že exekúcia bola podľa § 61k ods. 1 písm. d) Exekučného poriadku zastavená a sťažovateľka bola zaviazaná nahradiť zúčastnenej osobe trovy exekučného konania a súdnemu exekútorovi trovy exekúcie.

11. Podľa konštatovania okresného súdu zúčastnená osoba v podanej sťažnosti *inter alia* namietala nespĺnenie podmienok materiálnej vykonateľnosti exekučného titulu (notárskej zápisnice z 21. januára 2015), keďže v nej absentuje právny dôvod, predmet a čas plnenia.

12. Podľa názoru okresného súdu základným predpokladom vedenia exekúcie na podklade notárskej zápisnice ako exekučného titulu je, že notárska zápisnica je exekučným titulom v zmysle § 45 ods. 2 písm. c), ods. 3 a § 53 ods. 3 písm. h) Exekučného poriadku. Exekučný súd preto preskúmava predovšetkým všetky základné náležitosti notárskej zápisnice vyplývajúce z § 45 ods. 2 písm. c) Exekučného poriadku, a to najmä, či obsahuje právny záväzok (konkrétnu povinnosť zo záväzkového vzťahu), či je v nej uvedený právny dôvod (skutočnosť, ktorá zakladá jej plnenie), predmet (predmet a rozsah plnenia) a čas plnenia (presne určená doba na plnenie), či je v nej označená oprávnená a povinná osoba a či povinná osoba v notárskej zápisnici súhlasila s jej vykonateľnosťou ako exekučného titulu. Súd ďalej skúma, či v súlade s § 53 ods. 3 písm. h) Exekučného poriadku záväzok obsiahnutý v notárskej zápisnici neodporuje zákonu či dobrým mravom. Notárska zápisnica je exekučným titulom iba vtedy, ak je materiálne a formálne

vykonateľná. Materiálna stránka spočíva v dodržaní náležitostí v zmysle § 45 ods. 2 písm. c) Exekučného poriadku. Vykonateľnosť notárskej zápisnice nastáva zásadne uplynutím času na dobrovoľné splnenie povinnosti vyplývajúcej z notárskej zápisnice. Pokiaľ ide o určenie času na splnenie povinnosti, tento musí byť priamo v notárskej zápisnici určený jednoznačným a nepochybným spôsobom, pričom nie je vylúčené, aby bol čas plnenia určený aj odkazom na iný právny úkon, avšak aj takýto odkaz musí byť v notárskej zápisnici uvedený nepochybným spôsobom v presne špecifikovanom znení. V danom prípade je čas plnenia vo vzťahu k zúčastnenej osobe ako ručiteľke určený tak, že zúčastnená osoba sa zaviazala splniť pohľadávku sťažovateľky, ak tento záväzok nesplní dlžník v lehote stanovenej sťažovateľkou vo výzve, že sa domáha splnenia záväzku od zúčastnenej osoby. Presnejšie určená lehota, v ktorej má zúčastnená osoba plniť, nevyplýva ani z notárskej zápisnice, ale ani zo zmluvy o pôžičke, ktorá je s ňou spojená. Vykonateľnosť notárskej zápisnice nijako neurčila ani sťažovateľka v návrhu na vykonanie exekúcie a nevyjadrila sa k tejto otázke ani po tom, čo zúčastnená osoba v podanej sťažnosti nevykonateľnosť notárskej zápisnice namietla. Ak má byť notárska zápisnica vykonateľným exekučným titulom, potom z jej obsahu musia jednoznačne vyplývať všetky zákonné náležitosti v zmysle § 45 ods. 2 písm. c) Exekučného poriadku. Tieto náležitosti súd nemôže dedukovať či nepriamo vyvodzovať z obsahu notárskej zápisnice v prospech alebo v neprospech niektorého z účastníkov exekučného konania. Musia byť jasne, určito a zrozumiteľne dané. Čas plnenia musí byť v notárskej zápisnici určený presným a nepochybným spôsobom. Slovné spojenie „*ak tento záväzok nesplní povinná osoba č. 1 (teda dlžník, pozn.), a to v lehote stanovenej oprávnenou osobou (sťažovateľkou, pozn.) vo výzve, že sa domáha splnenia záväzku od povinnej osoby č. 2 (zúčastnenej osoby, pozn.)*“, nezodpovedá zákonnej požiadavke na nepochybné a určité stanovenie času plnenia pre ručiteľku, a preto lehota, v ktorej je zúčastnená osoba povinná plniť sťažovateľke za predpokladu, že dlžník záväzok nesplní, nie je v notárskej zápisnici ako exekučnom titule nijako vymedzená. Na určenie času plnenia nepostačuje vyhlásenie zúčastnenej osoby v notárskej zápisnici, že splní záväzok dlžníka voči sťažovateľke, ak dlžník nesplní splatný záväzok, a to v lehote stanovenej sťažovateľkou vo výzve. Zo subsidiárnej povahy ručiteľského záväzku vyplýva, že čas plnenia zúčastnenej osoby ako ručiteľky sa musí odvíjať od času plnenia dlžníka, pričom zúčastnená osoba môže mať povinnosť plniť až v prípade, keď dlžník svoj záväzok v stanovenej lehote nesplní. Čas plnenia pre zúčastnenú osobu musí byť následne špecifikovaný takým spôsobom, aby nenastali najmenšie pochybnosti o tom, dokedy má svoj záväzok splniť, a teda kedy notárska zápisnica nadobúda vo vzťahu k nej vykonateľnosť, čo je nevyhnutnou podmienkou spôsobilosti notárskej zápisnice byť exekučným titulom. Keďže v notárskej zápisnici nie je zákonným spôsobom určený čas plnenia pre zúčastnenú osobu, notársku zápisnicu nebolo možné považovať vo vzťahu k zúčastnenej osobe za spôsobilý exekučný titul podľa § 45 ods. 2 písm. c) Exekučného poriadku. Inými slovami, nebolo možné zistiť, kedy sa stala notárska zápisnica vykonateľnou proti zúčastnenej osobe.

13. Uznesením ústavného súdu č. k. IV. ÚS 472/2021-10 z 21. septembra 2021 bola ústavná sťažnosť prijatá na ďalšie konanie v celom rozsahu.

II.

Argumentácia sťažovateľky

14. Okresný súd opomenul bod 7 notárskej zápisnice, v ktorom bol termín splatnosti dlhu aj vo vzťahu k zúčastnenej osobe jednoznačne stanovený dátumom do 23. decembra 2016.

15. I keby tento termín vo vzťahu k zúčastnenej osobe neobstál, stále by platilo, že okresný súd opomenul vyhodnotiť dôkaz o doručení výzvy sťažovateľky na plnenie zúčastnenej osobe, na ktorú táto sama poukázala a preukázala ju. Ak teda splatnosť dlhu bola voči zúčastnenej osobe viazaná na zaslanie výzvy od sťažovateľky, potom realizácia tohto právneho úkonu nebola medzi stranami exekučného konania sporná.

16. Z judikátu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 M Cdo 21/2008 vyplýva, že splnenie podmienky alebo vzájomnej povinnosti možno preukázať verejnou listinou vydanou oprávneným orgánom (napr. notárskou zápisnicou), súkromnou listinou s overenými podpismi a v prípade sporu rozhodnutím súdu na základe určovacej žaloby. V danom prípade splnenie podmienky preukázala samotná zúčastnená osoba prostredníctvom svojej právnej zástupkyne v sťažnosti podanej proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka okresného súdu, čiže nesporne.

17. Napokon skôr vyhlásený konkurz na majetok dlžníka znamenal, že ani nebolo potrebné vyžadovať zaslanie výzvy. Ani túto skutočnosť okresný súd nevyhodnotil, hoci mu bola zo spisu známa.

III.

Vyjadrenie okresného súdu, zúčastnenej osoby a replika sťažovateľky

III.1. Vyjadrenie okresného súdu:

18. Predseda okresného súdu vo vyjadrení č. k. Spr 4051/21 z 19. októbra 2021 sa v plnom rozsahu pridržiava argumentácie uvedenej v uznesení okresného súdu napadnutom ústavnou sťažnosťou, a preto považuje ústavnú sťažnosť za nedôvodnú. Nesúhlasí s tým, aby ústavný súd upustil od ústneho pojednávania o prijatej ústavnej sťažnosti (s odvolaním sa na § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov). Súčasne predkladá ústavnému súdu vyjadrenie zákonnej sudkyne.

19. Zákonná sudkyňa vo vyjadrení z 18. októbra 2021 s tvrdeniami sťažovateľky označujúcimi závery okresného súdu ako arbitrárne nemôže súhlasiť. Zdôvodnenie uznesenia okresného súdu treba považovať za riadne a náležité. V posudzovanom prípade je čas plnenia vo vzťahu k zúčastnenej osobe ako ručiteľke určený tak, že sa zaviazala splniť pohľadávku veriteľky, ak tento záväzok nesplní dlžník v lehote stanovenej oprávnenou osobou vo výzve, že sa domáha splnenia záväzku od zúčastnenej osoby. Presnejšie určená lehota na plnenie nevyplýva pre zúčastnenú osobu ani z notárskej zápisnice, ale ani zo zmluvy. V ďalšom zákonná sudkyňa opakuje podrobne argumentáciu uvedenú v odôvodnení uznesenia okresného súdu z 22. februára 2021.

III.2. Vyjadrenie zúčastnenej osoby:

20. Zúčastnená osoba vo vyjadrení z 28. novembra 2021 uvádza, že už len zo samotného popisu času plnenia vo vzťahu k zúčastnenej osobe (ako to uvádza sťažovateľka v ústavnej sťažnosti) vyplýva, že v notárskej zápisnici nie je čas plnenia vo vzťahu k zúčastnenej osobe stanovený jednoznačne a určito. Už z povahy postavenia dlžníka a ručiteľa záväzku vyplýva, že čas plnenia ručiteľa môže nastať až vtedy, keď dlžník svoj záväzok v stanovenej lehote riadne a včas nesplní. Zo subsidiárnej povahy ručiteľského záväzku vyplýva, že čas plnenia ručiteľa sa musí odvíjať od času plnenia dlžníka, pričom ručiteľ môže mať povinnosť plniť až vtedy, keď dlžník svoj záväzok v stanovenej lehote riadne a včas nesplní. Záväzok ručiteľa splatiť dlh v rovnakej lehote, ako je určená lehota splatnosti dlhu pre dlžníka (ako to prezentovala sťažovateľka, ktorá aj pre zúčastnenú osobu ako ručiteľku stanovila jednoznačný termín splatnosti dlhu do 23. decembra 2016), nemá oporu ani v Občianskom zákonníku, ale ani vo vyhlásení zúčastnenej osoby ako ručiteľky v notárskej zápisnici o tom, kedy má uspokojiť splatný záväzok dlžníka. Čas plnenia pre zúčastnenú osobu musí byť v súlade s § 45 ods. 2 písm. c) Exekučného poriadku vymedzený jednoznačným spôsobom už v samotnej notárskej zápisnici a nemožno ho určiť dodatočne. Ak samotná sťažovateľka uviedla v ústavnej sťažnosti viacero termínov, keď sa voči zúčastnenej osobe ako ručiteľke stal dlh splatným a notárska zápisnica sa stala vykonateľným exekučným titulom, potom je zrejmé, že z notárskej zápisnice vyplývalo viacero „časov plnenia“. Čas plnenia pre zúčastnenú osobu preto nebol v notárskej zápisnici stanovený jednoznačne, pričom z nej nie je zrejmé ani to, v akej lehote po výzve je zúčastnená osoba povinná dlh zaplatiť.

21. Zúčastnená osoba potom spochybňuje správnosť a pravdivosť viacerých takých ďalších skutkových tvrdení sťažovateľky uvedených v ústavnej sťažnosti, s ktorými sa okresný súd v napadnutom uznesení nezaoberal.

22. Zúčastnená osoba napokon požaduje náhradu trov právneho zastúpenia v sume 384,08 eur.

III.3. Replika sťažovateľky:

23. Pokiaľ okresný súd v odôvodnení uznesenia poukázal na niektoré rozhodnutia ústavného súdu, je podstatné, že v nich išlo o odlišný skutkový stav (napr. absencia účasti veriteľa v notárskej zápisnici, možnosť uznania dlhu, ktorý v čase uznania ešte neexistoval). V ďalšom sťažovateľka opakuje podrobne svoju už uvedenú argumentáciu. Napokon nesúhlasí s názorom predsedu okresného súdu, ktorý požaduje nariadenie ústneho pojednávania, pretože všetky podstatné skutočnosti a dôkazy zo spisov vyplývajú, pričom ide výlučne o právne posúdenie veci, vo vzťahu ku ktorému už strany, ako aj zúčastnená osoba uviedli svoje stanoviská.

24. Sťažovateľka nepovažuje za potrebné reagovať na vyjadrenie zúčastnenej osoby, keďže táto prevažne rozoberá skutkový stav nad rámec obsahu ústavnej sťažnosti.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

25. Podľa § 58 ods. 1 písm. f) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústne pojednávanie sa uskutočňuje v konaní o ústavnej sťažnosti.

26. Podľa § 58 ods. 3 prvej vety zákona o ústavnom súde ústavný súd môže vo veciach podľa odseku 1 písm. d) až h) a k) upustiť od ústneho pojednávania, ak je na základe podaní účastníkov a spisov predložených ústavnému súdu zrejmé, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

27. Vychádzajúc z už uvedenej právnej úpravy, dospel ústavný súd k názoru, že v danom prípade je možné upustiť od ústneho pojednávania, keďže je zrejmé, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci. Na uvedenom závere nič nemení skutočnosť, že okresný súd s upustením od ústneho pojednávania nesúhlasí s odkazom na už zrušenú (a teda neplatnú a neúčinnú) právnu úpravu.

28. Sťažovateľka je toho názoru, že termín splatnosti dlhu bol aj vo vzťahu k zúčastnenej osobe jednoznačne stanovený v notárskej zápisnici dátumom do 23. decembra 2016, pričom okresný súd sa s touto okolnosťou nijako nezaoberal a nevysporiadal. Ak by aj takto stanovený termín splatnosti dlhu vo vzťahu k zúčastnenej osobe neobstál, stále by platilo, že okresný súd opomenul vyhodnotiť dôkaz o doručení výzvy sťažovateľky na plnenie zúčastnenej osobe (táto sama prijatie výzvy potvrdila, išlo teda o nespornú skutočnosť). Pritom konkurz vyhlásený na majetok dlžníka vo svojich dôsledkoch znamenal, že výzva na splnenie dlhu nebola ani potrebná. Ani touto okolnosťou sa okresný súd nezaoberal, hoci zo spisu mu bola známa.

29. Okresný súd je tej mienky, že notársku zápisnicu vo vzťahu k zúčastnenej osobe nie je možné považovať za vykonateľnú (nie je možné považovať ju za exekučný titul), keďže splatnosť dlhu vo vzťahu k zúčastnenej osobe z nej dostatočne jednoznačným a určitým spôsobom nevyplýva.

30. Zúčastnená osoba vyjadruje rovnaké stanovisko ako okresný súd a zároveň je toho názoru, že záväzok ručiteľa splatiť dlh v rovnakej lehote, ako je určená lehota splatnosti dlhu pre dlžníka, nemá oporu v zákone, ale ani v notárskej zápisnici.

31. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

32. Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený.

33. „Z práva na spravodlivý proces vyplýva aj povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie.“ (Kraska c. Švajčiarsko z 29. 4. 1993).

34. „Kým zákonodarca upravuje všeobecne, normatívnym spôsobom práva a povinnosti subjektov (abstraktných) právnych vzťahov, zmluva zahŕňa individuálne práva a povinnosti konkrétnych zmluvných strán v konkrétnom vzťahu. Tento rozdiel musí byť zohľadnený aj v rozdielom prístupe k výkladu právnych predpisov a zmlúv ako právnych úkonov. Prílišný právny formalizmus a prehnané nároky na formuláciu zmluvy nemožno z ústavnoprávneho hľadiska akceptovať, lebo evidentne zasahujú do zmluvnej slobody občana vyplývajúcej z princípu zmluvnej voľnosti (autonómie vôle) podľa čl. 2 ods. 3 ústavy. Ústavný súd zároveň zdôrazňuje, že jedným zo základných princípov výkladu zmlúv je prioritou výkladu, ktorý nevedie k neplatnosti zmluvy,

pred takým výkladom, ktorý vedie k neplatnosti, ak do úvahy prichádzajú obidva výklady. Je tak vyjadrený a podporovaný princíp autonómie zmluvných strán, povaha súkromného práva a s ním spojená spoločenská a hospodárska funkcia zmluvy. Neplatnosť zmluvy má byť teda výnimkou, a nie zásadou. Taká prax, keď všeobecné súdy preferujú celkom opačnú tézu uprednostňujúcu výklad vedúci k neplatnosti zmluvy pred výkladom nezakladajúcim jej neplatnosť, preto nie je ústavne konformná a je v rozpore s princípmi právneho štátu vyplývajúcimi z čl. 1 ústavy (k tomu pozri I. ÚS 242/07, I. ÚS 243/07, podobne aj nález Ústavného súdu Českej republiky č. k. I. ÚS 625/03 zo 14. apríla 2005). Ako ústavne nesúladné (porušujúce základné práva) ústavný súd hodnotí aj rozhodnutia všeobecných súdov, ktorými boli zákony a podzákonné úpravy (vrátane noriem týkajúcich sa výkladu alebo platnosti právneho úkonu) interpretované v extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti v dôsledku napr. prílišného formalizmu.“ (č. k. IV. ÚS 340/2012 z 22. novembra 2012).

35. Pri aplikácii už uvedených právnych východísk na daný prípad považuje ústavný súd za potrebné zaoberať sa predovšetkým právnou povahou uznania dlhu (uznania záväzku) zo strany dlžníka, resp. ručiteľa, ako aj ich súhlasu s tým, aby bola notárska zápisnica exekučným titulom. Vychádza pritom z toho, že zmluva o pôžičke (v danom prípade uzavretá veriteľkou na jednej strane a dlžníkom, ako aj zúčastnenou osobou ako ručiteľkou na strane druhej) je celkom nepochybne viacstranným (multilaterálnym) právnym úkonom. Je teda konsenzuálnym prejavom vôle viacerých (v danom prípade troch) subjektov. Naproti tomu obsah notárskej zápisnice z 21. januára 2015 treba považovať za súhrn jednostranných (unilaterálnych) adresovaných právnych úkonov dlžníka a zúčastnenej osoby ako ručiteľky proti veriteľke. Týmto jednostrannými adresovanými právnymi úkonmi dlžník a zúčastnená osoba ako ručiteľka uznávajú záväzok voči veriteľke, čo sa týka právneho dôvodu, ako aj jeho výšky, pričom zároveň súhlasia s tým, aby v prípade nezaplatenia pohľadávky sa notárska zápisnica stala vykonateľným exekučným titulom podľa § 41 ods. 2 Exekučného poriadku.

36. Ako to z už citovanej judikatúry (pozri bod 34) vyplýva, pri výklade a právnom posudzovaní zmlúv treba vychádzať zo zásady rímskeho práva „*pacta sunt servanda*“ (zmluvy sa majú dodržiavať), pričom pri viacerých možných výkladoch má prednosť ten, ktorý smeruje k zachovaniu platnosti (a teda realizovateľnosti) zmluvy (IV. ÚS 340/2012). Rovnaká zásada sa musí vzťahovať aj na výklad a právne posudzovanie jednostranných (unilaterálnych) adresovaných právnych úkonov.

37. Sťažovateľka namieta, že hoci v bode 7 notárskej zápisnice z 21. januára 2015 bol termín splatnosti dlhu vo vzťahu k dlžníkovi, ako aj vo vzťahu k zúčastnenej osobe ako ručiteľke jednoznačne stanovený dátumom do 23. decembra 2016, okresný súd na tento argument sťažovateľky nijako nereflektoval a nevysporiadal sa s ním. Rovnako nebral do úvahy ani to, že okresný súd nevyhodnotil nespornú skutočnosť, podľa ktorej zúčastnená osoba potvrdila, že výzva na plnenie zo strany sťažovateľky jej bola doručená, ale ani to, že výzva nebola vôbec potrebná, keďže konkurzné konanie proti dlžníkovi bolo pre nemajetnosť zastavené.

38. Podľa názoru ústavného súdu uvedené námietky sťažovateľky boli takého rázu, že mali význam pre rozhodnutie súdu, a preto bolo povinnosťou okresného súdu sa nimi zaoberať a vysporiadať sa s nimi. Prinajmenšom skutočnosť (aj bez jej namietania vo vyjadrení k sťažnosti v konaní pred okresným súdom), že konkurzné konanie proti dlžníkovi bolo zastavené pre nedostatok

jeho majetku ako úpadcu, mala viesť okresný súd k vyhodnoteniu, či takýto výsledok konkurzného konania bez ďalšieho (vzhľadom na obsah záväzku zúčastnenej osoby formulovaný v notárskej zápisnici z 21. januára 2015) neznamenal vznik povinnosti zúčastnenej osoby ako ručiteľky plniť sťažovateľke. Ak by totiž povinnosť plniť vznikla, došlo by k nej momentom právoplatnosti uznesenia o zastavení konkurzného konania z dôvodu nemajetnosti dlžníka (úpadcu).

39. Keďže okresný súd nedal odpovede na také podstatné námietky sťažovateľky, ktoré mali (mohli mať) význam pre jeho rozhodnutie, porušil základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. jej právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

40. Podľa § 133 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, v náleze uvedie, ktoré základné práva a slobody boli porušené, ktoré ustanovenia ústavy, ústavného zákona alebo medzinárodnej zmluvy boli porušené a akým právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené základné práva a slobody.

41. Podľa § 133 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd zruší rozhodnutie alebo opatrenie, ktorým boli porušené základné práva a slobody sťažovateľa. Ústavný súd zruší aj iný zásah, ktorým boli porušené základné práva a slobody sťažovateľa, ak to pripúšťa povaha zásahu.

42. Podľa § 133 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže vrátiť vec na ďalšie konanie.

43. V zmysle citovaných ustanovení ústavný súd po vyslovení porušenia označených práv sťažovateľky podľa ústavy a dohovoru zrušil uznesenie okresného súdu č. k. 65 Ek 2430/2019 z 22. februára 2021 a vec mu vrátil na ďalšie konanie (bod 2 výroku nálezu).

44. V ďalšom konaní bude povinnosťou okresného súdu vysporiadať sa s námietkami sťažovateľky (pozri body 14 až 17 a 37).

V.

Trovy konania

45. Ústavný súd priznal sťažovateľke (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 691,40 eur, ktoré jej v súvislosti s právnym zastupovaním vznikli.

46. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľky ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Ústavný súd priznal náhradu za tri úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti a repliku) vykonané v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 13a ods. 1 písm. a) a c) a § 16 ods. 3 vyhlášky.

47. Tarifná odmena za každý úkon právnej služby [§ 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky] predstavuje sumu 181,17 eur a režijný paušál (§ 16 ods. 3 vyhlášky) za úkon je v sume po 10,87 eur. Keďže právny zástupca sťažovateľky je platiteľom dane z pridanej hodnoty, ústavný súd navýšil priznanú odmenu o sumu 115,22 eur.

48. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

49. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. januára 2022

Ladislav Duditš
predseda senátu